

Dokument na schôdzu

B8-0095/2018

5.2.2018

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásenia podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku

v súlade s článkom 123 ods. 2 rokovacieho poriadku

o súčasnej situácii v oblasti ľudských práv v Turecku
(2018/2527(RSP))

Fabio Massimo Castaldo, Ignazio Corrao
v mene skupiny EFDD

Uznesenie Európskeho parlamentu o súčasnej situácii v oblasti ľudských práv v Turecku (2018/2527(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia, najmä uznesenia z 24. novembra 2016 o vzťahoch medzi EÚ a Tureckom¹ a z 27. októbra 2016 o situácii novinárov v Turecku²,
 - so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie,
 - so zreteľom na článok 46 Európskeho dohovoru o ľudských právach (EDLP), v ktorom sa uvádza, že zmluvné strany sa zaväzujú dodržiavať a plniť konečné rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo všetkých konaniach, ktorých sú účastníkmi,
 - so zreteľom na skutočnosť, že dodržiavanie zásad právneho štátu vrátane najmä oddelenia právomocí, demokracie, slobody prejavu a médií, ľudských práv, práv menšín a náboženských slobôd, slobody združovania a pokojného protestovania je základom procesu rokovaní v súlade s kodanskými kritériami členstva v Európskej únii,
 - so zreteľom na právo na slobodu prejavu zakotvené v EDLP a Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach (ICCPR), ktorých je Turecko zmluvnou stranou,
 - so zreteľom na vyhlásenie hovorca ESVČ z 26. októbra 2017 o aktuálnych prípadoch ľudských práv v Turecku,
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže vláda Turecka šiestykrát od júla 2016 predĺžila výnimočný stav; keďže výnimočný stav môže byť podľa tureckej ústavy vyhlásený najviac na obdobie šiestich mesiacov;
- B. keďže obnovením výnimočného stavu vznikol de facto prezidentský systém a upevnil sa režim založený na vláde jedného muža, prezidenta Erdogana; keďže podľa opozície plánuje vládnuca Strana spravodlivosti a rozvoja (AKP), že výnimočný stav bude pokračovať do novembra 2019, keď sa majú konať prezidentské voľby;
- C. keďže situácia v oblasti ľudských práv sa od pokusu o prevrat prudko zhoršila, pričom najmä tri skupiny ľudí sú vystavené nátlaku, zastrašovaniu súdnymi procesmi, zatýkaniu a prenasledovaniu: ktokoľvek podozrivý z členstva v hnutí Gulenist, volení činitelia a prívrženci kurdských hnutí, a čelní zástancovia a aktivisti z organizácií občianskej spoločnosti kritizujúci súčasnú vládu;
- D. keďže nikoho neobišli čistky prezidenta Erdogana, či už vo forme policajného a

¹ Prijaté texty, P8_TA(2016)0450.

² Prijaté texty, P8_TA(2016)0423.

súdneho zastrasovania, svojvoľného zadržovania, zákazov cestovania, alebo mnohých ďalších reštriktívnych opatrení, ktoré sú naďalej mierené proti veľkému počtu ľudí vrátane štátnych zamestnancov, akademikov, bežných občanov, novinárov, právnikov, spisovateľov, umelcov atď.; keďže samotní sudcovia a prokurátori sú obviňovaní a zadržovaní, pričom sa neustále narúša právny štát;

- E. keďže po viac ako 16-mesačnom výnimočnom stave sú počty represii neuveriteľné; keďže podľa opozície dosiahol počet ľudí vylúčených z verejnej služby 125 000, pričom 50 500 osôb bolo zatknutých a proti 169 000 osobám sa vedie súdne konanie;
- F. keďže podľa správy za rok 2017, ktorú zverejnil Európsky súd pre ľudské práva, Turecko porušilo ľudské práva v 2 988 prípadoch a patrí medzi krajiny s najčastejším porušovaním ľudských práv v Európe;
- G. keďže priestor slobodných médií v Turecku sa neustále znižuje, čím sa Turecko stáva jednou z najhorších krajín, pokiaľ ide o prácu novinárov; keďže od prevratu bolo zakázaných šesť nových agentúr, 50 novín, 18 televíznych staníc, 29 vydavateľstiev, 20 časopisov, 22 rozhlasových staníc a 1 520 združení; keďže 145 novinárov bolo zatknutých a 2 500 prišlo o prácu v dôsledku zatvorenia médií;
- H. keďže ad hoc komisia, ktorá vznikla, aby skúmala rozhodnutia prijaté počas výnimočného stavu, nielenže nie je nezávislá, pretože členov vymenúvajú tie isté orgány, ktoré sú zodpovedné za schvaľovanie prepúšťania a zatvárania, ale zatiaľ ani nedospela k žiadnym hmatateľným výsledkom;
- I. keďže právny štát v krajine prestáva fungovať; keďže štyri samostatné trestné sudy prvého stupňa odmietli pod politickým nátlakom zo strany vlády vykonať príkaz tureckého ústavného súdu na oslobodenie Mehmeta Altana a Sahina Alpaya založený na jeho rozhodnutí, že práva týchto novinárov boli porušené; keďže vec, v ktorej nižší súd svojím rozsudkom anuluje rozsudok ústavného súdu, je právne nekonzistentná a keďže právni experti sa zhodujú v tom, že tento krok vážne sponchybňuje celý súdny systém Turecka;
- J. keďže politická opozícia v Turecku čelí tvrdým represiam a volení činitelia majú čoraz väčšie ťažkosti; keďže množstvo volených starostov bolo prepustených a nahradili ich nominanti ministra vnútra a štátni úradníci a poslanci parlamentu sú vystavení súdному zastrasovaniu, sú zatýkaní a odsúdení na dlhodobé tresty odňatia slobody; keďže proti opozičnej Ľudovej demokratickej strane (HDP) sa podnikajú neustále tvrdé zákroky, pri ktorých boli uväznení jej spolupredsedia, Figen Yükseskağ a Selahattin Demirtaş, deväť zákonodarcov, 80 starostov a tisíce členov;
- K. keďže podľa hovorcu HDP Osmana Baydemira bolo po nezdarenom prevrate uväznených približne 10 000 prívržencov HDP, medzi nimi starostovia a mestskí volení zástupcovia spojení so stranou;
- L. keďže Leyla Zana, držiteľka Sacharovovej ceny a prvá kurdská žena, ktorá získala kreslo v tureckom parlamente, bola zbavená statusu poslankyne parlamentu v hlasovaní parlamentu z dôvodu, že nezložila poslanceckú prísahu v súlade s článkom 81 ústavy a od svojho zvolenia v novembri 2015 sa nezúčastnila na 212 zasadnutiach; keďže, ako sa zdá, dôvody jej prepustenia sú nepodložené a hlasovanie bolo mimoriadne

spolitizované;

- M. keďže Taner Kılıç, právnik obhajujúci ľudské práva a predseda tureckej Amnesty, je od júna 2017 vo vyšetrovacej väzbe, bol obvinený z členstva v ozbrojenej teroristickej organizácii a v prípade uznania za vinného mu hrozí až 15 rokov odňatia slobody; keďže niekoľko hodín po tom, ako istanbulský súd rozhodol, že Kılıç bude podmienene prepustený z vyšetrovacej väzby, sa prokurátor odvolal proti rozhodnutiu a druhý súd toto odvolanie prijal, čím sa Kılıç dostal znovu do väzenia napriek nedostatku akýchkoľvek dôkazov v jeho neprospech;
- N. keďže počas pojednávania 25. decembra 2017 turecký sudca nariadil, že štyria novinári a vedúci pracovníci denníka Cumhuriyet, z ktorých niekoľkí už boli predtým 14 mesiacov vo väzbe, musia zostať vo väzení až do ďalšieho pojednávania 9. marca 2018; keďže celé toto súdne konanie sa vyznačuje rozsiahlym porušovaním procedurálnych pravidiel a nedodržiavaním práva na obhajobu;
- O. keďže množstvo občanov EÚ už tiež bolo obvinených alebo zadržaných, medzi nimi Deniz Yücel, ktorý strávil takmer rok vo väzení, zatiaľ bez obžaloby, a novinár Ayla Albayrak, uznaný za vinného z vytvárania teroristickej propagandy v Turecku a odsúdený v neprítomnosti na dva roky odňatia slobody;
- P. keďže Nuriye Gülmen a Semih Özakça, dvaja akademici, vyhlásili hladovku, aby odsúdili svojvoľné masové prepúšťanie štátnych zamestnancov, ktorú však museli po 320 dňoch prerušiť, pretože ich zdravie utrpelo nenapraviteľnú ujmu; keďže aj ich právnici boli prenasledovaní a zadržávaní;
- Q. keďže Osman Kavala, zakladateľ Medzinárodnej iniciatívy za mier a zmierenie a jedna z najvýznamnejších a najrešpektovanejších osobností na tureckej umeleckej a kultúrnej scéne, bol zatknutý v októbri 2017 a obvinený z pokusu o zvrhnutie ústavného poriadku, hoci na súde nebol predložený žiadny dôkaz;
- R. keďže turecká vláda tvrdo zakročuje proti každému, kto je proti tureckej vojenskej kampani zameranej na ovládnutie kurdskeho regiónu Afrin na severozápade Sýrie alebo ju kritizuje; keďže na celoštátnej úrovni bolo viac ako 300 ľudí zatknutých za kritiku útoku na Afrin a obvinených zo šírenia teroristickej propagandy, pričom medzi nimi boli spisovatelia, novinári, študenti, miestni vedúci predstavitelia a poslanci parlamentu za HDP; keďže internetové sídla, ktoré zverejňujú správy o Afrine, boli zablokované;
- S. keďže 30. januára 2018 turecká vláda zadržala jedenásť členov Ústrednej rady tureckého lekárskeho združenia (TTB) a prehládala ich domovy a pracoviská za to, že údajne „šírila propagandu teroristickej organizácie“ a „podnecovala ľudí k nenávisti a nevráživosti“; keďže TTB vyzvala na ukončenie tureckej vojenskej operácie „Olive Branch“ (Olivová vetva);
- 1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad pokračujúcim zhoršovaním základných slobôd a právneho štátu v Turecku; kritizuje rozhodnutie vlády predĺžiť výnimočný stav – ktorý slúžil ako zámienka na potlačenie disentu a tvrdé zákroky proti členom opozície vrátane politikov, novinárov, obhajcov ľudských práv a aktivistov – a viackrát sa vyhnúť parlamentnej kontrole a revíznemu prešetrovaniu zo strany ústavného súdu prostredníctvom vládných výnosov; vyzýva vládu, aby už nepredlžovala výnimočný

stav;

2. vyzýva turecké orgány, aby zabezpečili dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd za každých okolností v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv a medzinárodnými nástrojmi, ktoré Turecko ratifikovalo;
3. odsudzuje svojvoľné zadržiavanie a súdne a administratívne zastrašovanie používané pri prenasledovaní tisícov obhajcov ľudských práv, členov nezávislých organizácií občianskej spoločnosti, akademikov, novinárov a každého, kto je proti vláde;
4. vyzýva tureckú vládu, aby dodržiavala zásadu prezumpcie neviny, a zdôrazňuje, že uplatňovanie vyšetrovacej väzby musí byť v súlade s Európskym dohovorom o ľudských právach; žiada turecké orgány, aby dôkladne prešetrili tvrdenia o údajne závažnom zlom zaobchádzaní s väzňami, o ktorom informujú viaceré ľudsko-právne organizácie, a požaduje plné prevzatie zodpovednosti a potrestanie tých, ktorí sa dopustili porušovania ľudských práv; vyjadruje hlboké znepokojenie nad väzenskými podmienkami v krajine;
5. naliehavo vyzýva tureckú vládu, aby prepustila všetkých, ktorí boli nezákonne zatknutí, ako aj tých, ktorí sú vo vyšetrovacej väzbe dlhšie, ako je zákonom dovolené, a bez presvedčivých dôkazov, a aby stiahla všetky obvinenia proti týmto osobám;
6. vyzýva tureckú vládu, aby všetkým osobám, proti ktorým boli podniknuté reštriktívne opatrenia, poskytla zodpovedajúce a účinné prostriedky nápravy a súdne preskúmanie v súlade so zásadami právneho štátu; konštatuje, že za súčasného výnimočného stavu nemajú zatknutí občania v prvých piatich dňoch zadržania žiadne právo na právnu pomoc, a vyjadruje poľutovanie nad prísnymi obmedzeniami prístupu právnikov k zadržaným;
7. vyzýva tureckú vládu, aby čo najskôr upravila „vyšetrovaciu komisiu pre postupy výnimočného stavu“ takým spôsobom, aby sa z nej stala silná, nezávislá komisia s plnými právomocami, ktorá bude schopná zaoberať sa individuálne každým prípadom, efektívne spracovať obrovské množstvo žiadostí, ktoré dostane, a zabezpečiť, aby sa žiadne súdne preskúmanie zbytočne neodkladalo;
8. vyzýva tureckú vládu, aby prestala zasahovať do súdneho systému, čo robí formou nátlaku na sudcov a prokurátorov, ich prepúšťaním a zatýkaním a zabavovaním ich majetku, a aby obnovila a uplatňovala právne záruky s cieľom zaručiť plné dodržiavanie nezávislosti súdnictva;
9. odsudzuje nedávne rozhodnutie zbaviť Leylu Zanaovú statusu poslankyne parlamentu; odsudzuje aj predchádzajúce obdobné rozhodnutia týkajúce sa ďalších piatich poslancov parlamentu z HDP; znovu pripomína solidarnosť so zákonne zvolenými tureckými poslancami, ktorí sú zadržiavani a zastrašovaní; vyzýva tureckú vládu, aby rešpektovala mandáty týchto poslancov a ich právo na riadnu obhajobu v súdnom konaní;
10. odsudzuje svojvoľné výmeny miestnych volených zástupcov, ktoré oslabujú demokratické usporiadanie Turecka a sú v rozpore s vôľou voličov; vyzýva vládu, aby každého miestneho voleného zástupcu, ktorý bol zbavený funkcie, znovu vymenovala

na tú istú pozíciu, na ktorú bol zákonne zvolený;

11. dôrazne odsudzuje vážne zhoršovanie situácie slobody prejavu a jej porušovanie, ako aj vážne porušovanie slobody médií vrátane neprimeraných zákazov webových sídiel médií a sociálnych médií, zatvárania médií a zatykania novinárov; pripomína, že slobodná a pluralistická tlač vrátane slobodného a otvoreného internetu je podstatnou zložkou každej demokracie, a naliehavo vyzýva tureckú vládu, aby toto rešpektovala;
12. odsudzuje vyhlásenie úradu guvernéra Ankary z 19. novembra 2017 o rozhodnutí zakázať na dobu neurčitú akékoľvek podujatie organizácií LGBTI; vyjadruje znepokojenie nad tým, že po tomto rozhodnutí nasledovali tri ďalšie zákazy istanbulskeho pochodu za rovnosť Pride march a ďalších takýchto pochodov v krajine; vyjadruje poľutovanie nad tým, že po tomto vyhlásení zakázali podujatia komunity LGBTI aj ďalšie regióny; zdôrazňuje, že ide o hrubé porušenie práva na slobodu prejavu a slobodu zhromažďovania, ktoré sú zaručené v článkoch 26, 33 a 34 tureckej ústavy, ako aj v článkoch 19 a 21 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ICCPR); vyzýva turecké orgány, aby okamžite odvolali tento zákaz a obnovili právo na slobodu prejavu a slobodu zhromažďovania;
13. vyzýva delegáciu EÚ v Ankare, aby sa spolu s veľvyslanectvami členských štátov ujala vedenia s cieľom zaistiť podporu zameranú na koordináciu a v prípade potreby poskytnúť verejnú oporu obhajcom ľudských práv, a to monitorovaním a pozorovaním súdnych konaní, požadovaním povolení navštevovať väzňov a vydávaním vyhlásení určených tureckým orgánom na všetkých úrovniach;
14. domnieva sa, že podporovanie tureckých obhajcov ľudských práv a zástupcov občianskej spoločnosti (novinárov, akademikov, umelcov, spisovateľov atď.) má zásadný význam pre budúcnosť krajiny a dôveryhodnosť EÚ; pripomína svoju výzvu Komisii, aby pri preskúmaní finančných prostriedkov nástroja predvstupovej pomoci (IPA) zohľadnila vývoj v Turecku a posúdila konkrétne možnosti, ako zvýšiť podporu určenú občianskej spoločnosti Turecka; zdôrazňuje, že žiadne prostriedky by sa nemali poskytovať na projekty, ktoré riadia priamo turecké ministerstvá zapojené do rozkladania právneho štátu alebo zodpovedné za toto rozkladanie, ako je ministerstvo spravodlivosti;
15. pripomína význam obnovy vierohodného, otvoreného a konštruktívneho politického dialógu s Tureckom, domnieva sa však, že je potrebné zlepšiť dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd, čo je predpokladom toho, aby bol tento dialóg prínosný; pripomína, že Delegácia Parlamentu pri Spoločnom parlamentnom výbore EÚ – Turecko je naďalej kľúčovou platformou na takýto dialóg, a to aj v prípade ľudsko-právnych otázok;
16. pripomína svoju výzvu, aby sa prístupové rokovania s Tureckom formálne pozastavili, pokiaľ sa ústavné reformy, ktoré navrhla vláda a ktoré boli schválené v referende, budú vykonávať bez zmien, vzhľadom na to, že nová ústava by nebola v súlade s kodanskými kritériami a znamenala by, že tureckí zákonodarcovia sa už nesnažia o začlenenie do Európskej únie;
17. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie podpredsedníčke Komisie/vysokiej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku,

Rade, Komisii, vládám a parlamentom členských státov a vláde a parlamentu Turecka.